خراسان روزنامه صبح ایران
چهارشنبه ۱۸ مرداد ۱۳۹۶ . ۱۶ ذی القعده ۱۴۳۸ . شماره ۱۹۶۰۴

مدیر اداره کل آموزش فنی و حرفه ای خراسان رضوی اظهار کرد: برای ایجاد و تثبیت اشتغال پایدار، این اداره کل در زمینه آموزش شاغلان حوزه صنایع و اصناف، ارتقای کیفی و روزآمد کردن دانش و مهارت کارکنان این حوزه وارد عمل شده و در سال ۹۵ در ۹۶۰ رشته آموزش داشته است. مجموعا در این رشته ها ۲۱ میلیون نفر ساعت آموزش انجام شده است که ۶۵ هزار نفر در بخش دولتی و ۵۵ هزار نفر در آموزشگاه های خصوصی آموزش دیده اند.

۲۱ میلیون نفر ساعت در سال گذشته آموزش فنی و حرفه ای داشته ایم

۱۰ چالش جدی که اجازه نمی دهد لااقل نیمی از مهارت آموزان فنی و حرفه ای استان جذب بازار کار شوند

آموزش فنی و حرفه ای؛ نه فنی و نه حرفه ای

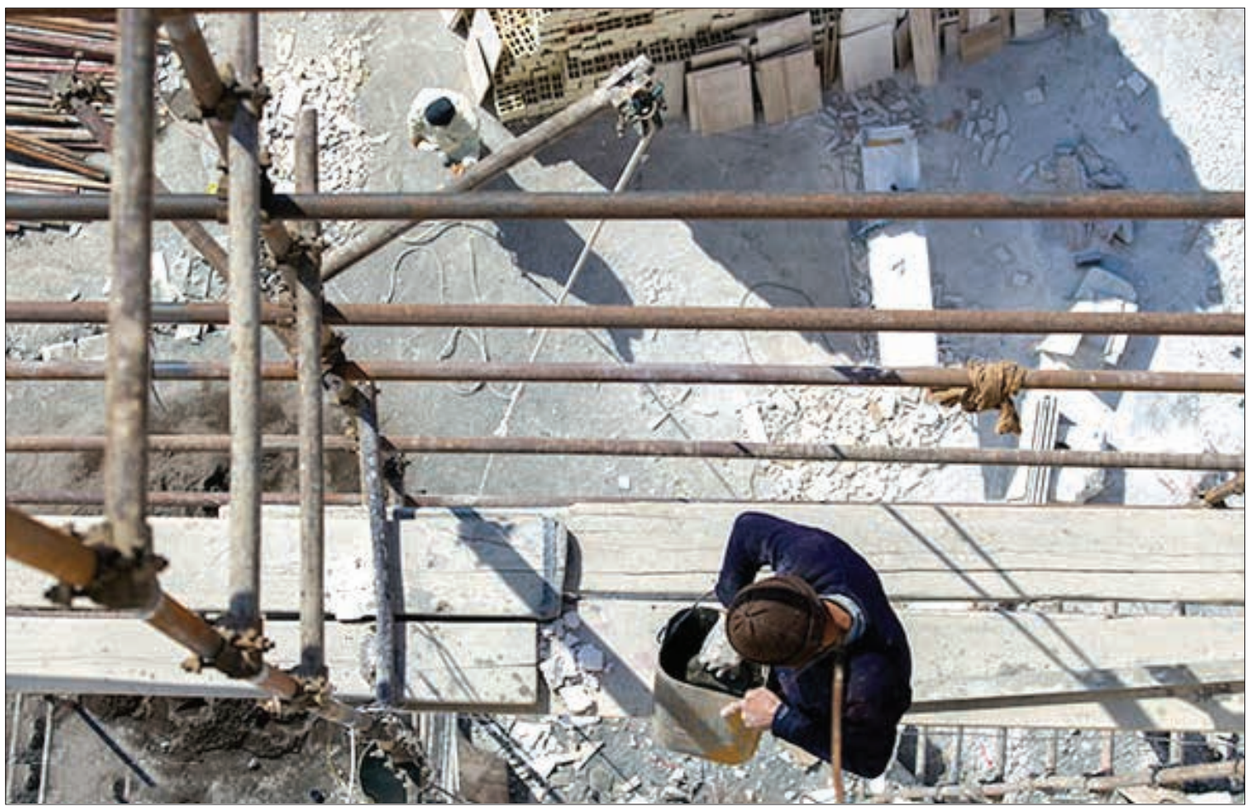

سینا واحدی- سازمان فنی و حرفه ای کشور به عنوان مهم ترین مرکز آموزش مهارت و حرفه های شغلی، تاثیر بسیاری در کمک به حل مشکل اشتغال افراد جویای کار و تقویت بنیان های استاندارد شغلی جامعه دارد. در این راستا، توجه به آموزش های با کیفیت و مورد پذیرش کارفرمایان کشور به گونه ای که نیروی تربیت یافته مهارت های لازم و استاندارد شغلی و مورد نیاز بازار کار را فرا گرفته باشد، لازم است. اداره کل فنی و حرفه ای خراسان رضوی با آموزش بیش از ۹۵۰ رشته به بیش از ۱۳۰ هزار نفر در طول یک سال، حجم انبوه آموزش مهارتی را بر عهده داشته است. اما تا زمانی که مشخص نشود چه میزان از این افراد وارد بازار کار شده و توانسته اند از مهارت کسب کرده، بهره مند شوند، نمی توان از فواید این حجم از آموزش قضاوت صحیحی داشت. با این حال، کارشناسان و صاحب نظران بر این عقیده اند که ساعت ها از زمان کلاس های فنی و حرفه ای، بی فایده است و مرتبط با بازار تولید نیست و تا زمانی که نیاز سنجی صحیحی در این حوزه رخ ندهد، میلیون ها ساعت آموزش به باد خواهد رفت.

■ کارفرمایان چشم انتظار نیروی کار متخصص

نیروی کاریکی از مهم ترین عوامل تولید هر جامعه است. هم اکنون نیروی انسانی متخصص، یکی از منابع اصلی تأمین رشد اقتصادی کشورها به شمار می رود. بنابراین، لازم است تربیت نیروی انسانی متخصص و کارآمد (تولید نیروی انسانی) و استفاده بهینه از آن، در مرکز توجه برنامه ریزان قرار گیرد. امروزه رشد فزاینده حجم نیروی کار، نداشتن ارتباط کافی و نبود هماهنگی بین نظام آموزش و بازار کار، تناسب نداشتن رشد اقتصادی و ظرفیت های اشتغال زایی جامعه با رشد دانش آموختگان، افزایش نرخ مشارکت نیروی کار در جامعه به خصوص در بین زنان، برخوردار نبودن دانش آموختگان از مهارت ها و اطلاعات مورد نیاز بازار کار، باعث شده تا موضوع اشتغال از مهم ترین دغدغه های سیاست گذاران جوامع در حال توسعه به شمار بیاید. از آن جا که یکی از دلایل بیکاری در کشور، نداشتن مهارت های مورد نیاز بازار کار از سوی جویندگان کار است، انتظار می رود سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور که بر اساس مواد ۱۰۷ و ۱۰۸ قانون کار، متولی آموزش های فنی و حرفه ای غیر رسمی کوتاه مدت (آموزش های مهارتی) در بخش های صنعت، خدمات و کشاورزی است، بتواند نقش به سزایی را در کاهش نرخ بیکاری ایفا کند.

■ آموزش فنی و حرفه ای تامین کننده نیاز صنعت؟!

آموزش های فنی و حرفه ای می تواند با انتقال مهارت های مورد نیاز و پاسخ گویی به نیازهای در حال تغییر بازار کار، برابری فرصت ها را برای همه افراد در بخش های دولتی و غیر دولتی محقق سازد و به طور چشمگیری از ضایعات و هزینه های تولید بکاهد و قدرت رقابت در بازارهای جهانی را ایجاد کند. اما در عمل شاهد آن هستیم که آموزش های فنی و حرفه ای که باید موجب بالا رفتن کارآیی و کارآفرینی نیروی انسانی برای کمک به رشد اقتصادی و اشتغال در راستای بهبود کیفیت زندگی مردم شود به نتیجه مطلوب منجر نشده است. برای برقراری پلی میان مدرسه و صنعت و ایجاد ارتباط مؤثر میان این دو نهاد، تاسیس نهادهای رابط میان صنعت و آموزش های فنی و حرفه ای ضروری است. با توجه به تفاوت های اساسی بین محیط آموزشگاهی و فرهنگ حاکم بر آن با محیط کار و مشغله فراوان کاری دو گروه، برقراری ارتباط مستقیم میان آن ها بسیار دشوار است. از این رو، وقت و انگیزه زیادی از طرف مراکز آموزشی و صنعتی برای ایجاد این ارتباط وجود ندارد. از طرف دیگر یکی از تنگناها و مشکلات آموزش فنی و حرفه ای که مانع پاسخگویی آن، به نیازهای صنعت می شود نبودن ارتباط میان این دو بخش است. از این رو سازمان یا نهاد واسط باید وجود داشته باشد تا به صورت سازمان یافته ای این ارتباط را برقرار کند. به همین دلیل، تاسیس چنین نهادهایی با عضویت و مشارکت اعضای دو گروه می تواند به آموزش فنی و حرفه ای کمک کند. همچنین استفاده از توان سرمایه گذاری بخش خصوصی در توسعه کارگاه ها و به روز کردن استانداردهای آموزشی و به مشارکت درآوردن ساختار کارفرمایان صنعت و کشاورزی در راستای تقویت کارگاه های فنی و مهارتی مراکز فنی و حرفه ای کشور باید از نکات قابل توجه مسئولان دولت باشد. ظهور پدیده بیکاری تحصیل کرده ها در اکثر کشورهای شبیه ما، گسترش کمی و وسیع نظام آموزشی را زیر سوال می برد. به طوری که چه از نظر اقتصادی و چه از نظر اجتماعی مشکل می توان آن را بر حسب تخصیص بهینه منابع توجیه کرد. با فزونی عرضه بر تقاضای آموزش دیدگان، آن ها مجبورند مشاغلی را بپذیرند که سطوح تحصیلی پایین تری را طلب می کنند. به این ترتیب مدرک شرط به دست آوردن شغل می شود. آموزش های فنی و حرفه ای هم مهارت های خاص مورد نیاز صنعت و هم مهارت های عمومی بازار کار را فراهم می سازد. این نوع آموزش ها همچنین برای شاغلانی که به دلیل تغییرات فناوری دچار کاهش کارایی می شوند امکان به روز شدن و تکمیل مهارت را فراهم می کند. لذا به این نوع آموزش ها به عنوان ابزاری برای مقابله با بیکاری به خصوص، بیکاری ساختاری که ناشی از تغییرات در اقتصاد جهانی است نگریسته می شود. میان بازار کار و آموزش های فنی و حرفه ای پیوند آشکار و پیچیده ای وجود دارد. تغییرات حادث در بازار کار یکی از مهم ترین عواملی است که بر پویایی آموزش های فنی و حرفه ای تأثیر می گذارد.

> اداره فنی و حرفه ای ۲ ماموریت اصلی دارد. ابتدا این که به افراد کارجو و کسانی که مهارتی ندارند، آموزش دهد. در ماموریت دوم نیز به افراد شاغلی که در حیطه کاری خود نیاز مند تخصص و فناوری جدید هستند، آموزش می دهد. در واقع این آموزش ها برای ارتقای شغلی شاغلان است. سالانه هزاران نفر از کارکنان صنایع و اصناف از آموزش های ارتقای مهارت شغلی بهره مند می شوند. این آموزش ها بر اساس اعلام نیاز صنایع، اتاق اصناف و اتحادیه های صنفی ارائه می شود.

■ مهم ترین چالش، نبود نیازسنجی

یکی از مهم ترین مشکلات و چالش های آموزش های فنی و حرفه ای در ایران ناشناخته بودن نیازهای کیفی بازار کار بیان می شود. بررسی دلایل نارسایی آموزش های فنی و حرفه ای اعم از متوسطه و عالی نشان می دهد «گسترش آموزش های فنی و حرفه ای اصولاً از نیازهای فعلی و آتی بازار کار نشأت نمی گیرد». در مقایسه آموزش فنی و حرفه ای رسمی و غیر رسمی، آموزش های فنی و حرفه ای غیر رسمی به علت آن که داوطلبان آن تحت تأثیر نیاز بازار کار به حرفه آموزی روی می آورند، بیش از آموزش های فنی و حرفه ای رسمی از نیازهای بازار کار تبعیت می کنند. یکی از مشکلات و چالش های آموزش فنی و حرفه ای از دید هنرجویان تناسب نداشتن امکانات و تجهیزات هنرستان ها با نیازهای بازار کار است. آموزش های فنی و حرفه ای به دلایل بسیار از جمله به روز نبودن این آموزش ها، نبود تناسب میان بازار کار و آموزش از موفقیت چندانی برخوردار نبوده و نیاز مند اصلاحات جدی است. همچنین، با وجود رشد آموزش های فنی و حرفه ای میان این نوع از آموزش و بخش صنعت تعاملی ایجاد نشد و محتوای آموزش با نیازهای صنعت انطباق نیافت. از این رو نظام آموزش فنی و حرفه ای، چه از نظر کمی و چه از نظر کیفی، توانایی پاسخ گویی به نیازهای کشور در بخش صنعت، خدمات و کشاورزی را به دست نیاورد. از دیدگاه کارشناسان کشاورزی، برنامه آموزشی و درسی از نظر محتوای آموزشی مناسب است، اما از نظر عملی و شیوه اجرا تناسب لازم را برای برآورده کردن و انطباق با نیازهای بازار کار کشاورزی ندارد. از نگاه کارشناسان کشاورزی، شیوه تدریس دروس عملی و مهارتی و تجهیزات کارگاهی و آزمایشگاهی کمترین میزان انطباق را با نیروی انسانی مورد نیاز بازار کار دارا است. این امر تأیید کننده ضعف در ارائه آموزش های عملی در هنرستان ها و مراکز آموزش متوسطه کشاورزی از دیدگاه کارشناسان است.

■ دیگر مشکلات فنی و حرفه ای از دید کارشناسان:

۱- افزایش بی رویه مراکز فنی و حرفه ای در استان ها (افزایش آمار ۳۰۰ مرکز آموزشی دولتی به ۷۰۰ مرکز آموزشی دولتی) به دور از توجه به آمایش سرزمینی شامل:
الف- توجه به آمارهای رشد جمعیت و جوانان جویای کار آن منطقه
ب- نیازهای بومی و محلی و نیازهای منطقه ای و ملی به مشاغل و حرفه ها متناسب با امکانات و برنامه های توسعه اقتصادی اجتماعی کلان کشور
ج- بی توجهی به دسترسی های جوانان به مراکز احداثی از حیث جغرافیایی و رفت و آمد
د- بی توجهی به نیازهای جنسیتی و...
۲- بی توجهی به چگونگی امکان به روز نگه داشتن کارگاه ها و تجهیزات فنی این مراکز در عصری که فناوری ها و روش ها به سرعت پیشرفت می کند و نبود بودجه کافی برای این کار زیرا تغییر و تبدیل تجهیزات در هر مرحله به اعتبارات قابل توجهی نیاز دارد.
۳- بی توجهی به چگونگی تامین اعتبارات و منابع انسانی متخصص مورد نیاز برای مدیریت، برنامه ریزی و تأمین استادان کارآزموده برای آموزش کارآموزان متخصص
۴- تقویت روحیه مدرک گرایی بیش از مهارت آموزی
۵- بی رغبتی جوانان به فراگرفتن مهارت و حرفه، به دلیل مشکلات اقتصادی و رشد آمار بیکاری و کاهش فرصت های شغلی در جامعه
۶- نبود انگیزه مطلوب برای سرمایه گذاری های بخش خصوصی در این حوزه و رکود بیش از حد در آموزشگاه های خصوصی تابعه
۷- ورود دستگاه های متعدد و دخالت در حوزه مهارت آموزی

■ در حوزه مهارتی نقشه راه لازم داریم

علی اکبر لبافی، رئیس دبیرخانه شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی درباره نبود استاندارد لازم و قاعده گذاری برای آموزش های فنی و حرفه ای می گوید: ایراد اساسی آموزش های مهارتی و فنی و حرفه ای، بی توجهی به نیازسنجی واقعی بازار است. در قانون بهره وری کشاورزی، سازمان جهاد کشاورزی و دانشگاه مکلف اند تا بر اساس نیازسنجی واقعی کشاورزی آموزش خود را انجام دهند. در حوزه مهارتی هم به همین صورت باید نقشه راه داشته باشیم. در واقع نقشه راه آموزش مهارتی همان سند اشتغال استان است. باید بتوانیم بگوییم در ۱۰ سال آینده به چه تعداد جوشکار و برقکار نیاز داریم و چه تعداد تربیت کرده ایم!

■ جذب تنها ۲۰ درصد دانش آموختگان دانشگاهی برای مشاغل

معاون سابق توسعه اشتغال و کارآفرینی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در ادامه با اشاره به غفلت بازار کار از نیروی فنی می گوید: نکته اساسی که در مبحث آموزش مهارت مغفول مانده، این است که در بخش کشاورزی، ۱۰ درصد جذب اشتغال و در بخش صنعت و خدمات به ترتیب ۱۵ و ۲۰ درصد جذب شاغلان از دانش آموختگان دانشگاهی است؛ زیرا برای مثال نمی توان موتوربان یا چوپان را با مدرک لیسانس و فوق لیسانس مامور به کار کرد. به طور میانگین حدود ۲۰ درصد از مشاغل بخش های مختلف اقتصاد از دانش آموختگان دانشگاهی بهره می برند. به همین علت است که بیکاری در بین دانش آموختگان دانشگاهی افزایش یافته است. از طرف دیگر ۶۰ درصد ورودی های بازار کار دانش آموخته دانشگاه هستند. این مسئله نشان می دهد که در آینده ای نزدیک با مازاد نیروی کار تحصیل کرده، مواجه هستیم. در حوزه مهارتی باید سازمان فنی و حرفه ای اسناد بالادستی خود را بر اساس نیازسنجی بازار هر منطقه تنظیم و دنبال کند. برای این کار می تواند از کاریابی ها استفاده کند و به اعداد واقعی درباره این که چه درصدی از آموزش دیدگان پیشین اشتغال دارند، دست یابد.

■ از مدرک فنی و حرفه ای نمی توان انتظار زیادی داشت

یکی از کارشناسان و مربیان فنی و حرفه ای که نخواست نامش فاش شود درباره عملکرد دوره های مهارتی و اثر آن بر اشتغال یابی می گوید: تمامی دوره های آموزش مهارتی، خروجی محور بوده و بر اساس نفر ساعت است. صرف گذراندن دوره نمی تواند مهارت افراد را افزایش دهد. زمانی که برای دریافت بیمه بیکاری، صندوق کارآفرینی، بیمه کارگر ساختمانی یا دریافت جواز باید دوره ای را بگذرانیم، دیگر نمی توان انتظار داشت آن مدرک دریافتی دستاورد مهارتی زیادی داشته باشد.

■ استاد متخصص با مبالغ کم آموزش نمی دهد

این کارشناس ادامه می دهد: متاسفانه نیاز بخش صنعت، استاندارد وضع نشده است. در حوزه های مختلفی همچون زعفران، سنگ های قیمتی، پوشاک، کفش و... که دارای بازار گسترده در استان است، چه آموزش هایی داده می شود؟ به چه میزان از هر یک از این مهارت ها برای بازار کار نیاز است؟ از طرف دیگر آموزش مهارت های مشاغل مهم و دارای بازار کار در دست آموزشگاه های خصوصی است. در این آموزشگاه ها هم دوره ها طولانی و بی خاصیت است. از طرف دیگر، استادان متخصص که درآمد بسیار خوبی از مشاغل خود دارند، با مقادیر کم چند هزار تومان برای هر ساعت آموزش، به آموزشگاه های مهارتی و فنی و حرفه ای پا نمی گذارند.

■ ۲۱ میلیون نفر ساعت در سال گذشته آموزش فنی و حرفه ای داشته ایم

افشین رحیمی مدیر کل آموزش فنی و حرفه ای خراسان رضوی درباره عملکرد این اداره می گوید: به منظور پیشبرد اهداف سازمان آموزش فنی و حرفه ای برای ایجاد و تثبیت اشتغال پایدار، این اداره کل در زمینه آموزش شاغلان حوزه صنایع و اصناف، ارتقای کیفی و روزآمد کردن دانش و مهارت کارکنان این حوزه وارد عمل شده است. او در تشریح برنامه های این اداره در سال گذشته می گوید: اداره کل آموزش فنی و حرفه ای خراسان رضوی در سال ۹۵ در ۹۶۰ رشته آموزش داشته است. در مجموع در این رشته ها ۲۱ میلیون نفر ساعت آموزش انجام شده است که ۶۵ هزار نفر در بخش دولتی و ۵۵ هزار نفر در آموزشگاه های خصوصی آموزش دیده اند.

■ ۲۰ درصد آموزش ها ویژه شاغلان اصناف و صنایع

مدیر کل فنی و حرفه ای خراسان رضوی در توضیح ماموریت های این اداره بیان می کند: اداره فنی و حرفه ای دو ماموریت اصلی دارد؛ ابتدا این که به افراد کارجو و کسانی که مهارتی ندارند، آموزش دهد. در ماموریت دوم نیز به افراد شاغلی که در حیطه کاری خود نیازمند تخصص و آموختن فناوری جدید هستند، آموزش می دهد. در واقع این آموزش ها در راستای ارتقای شغلی شاغلان است. سالانه هزاران نفر از کارکنان صنایع و اصناف از آموزش های ارتقای مهارت شغلی بهره مند می شوند. این آموزش ها بر اساس اعلام نیاز صنایع، اتاق اصناف و اتحادیه های صنفی ارائه می شود. او با اشاره به این که کسب مهارت و تخصص عملی، افزایش بهره وری نیروی انسانی و کیفیت تولیدات را در پی دارد می افزاید: توسعه کشور در بخش های مختلف صنعت، خدمات و کشاورزی نیازمند تربیت نیروی انسانی ماهر و کارآمد است. حدود ۲۰ درصد از آموزش ها ویژه شاغلان اصناف و صنایع است؛ یعنی کسانی که دارای شغل و به دنبال ارتقای مهارت خود هستند. رحیمی در ادامه به اهمیت کسب مهارت و تخصص عملی در حرفه های مختلف و لزوم شناسایی نخبگان مهارتی نیز اشاره و بیان می کند: باید با ارائه آموزش های لازم به افراد شاغل در محیط های کار و نیز افراد جویای کار به مرور زمان، سطح مهارت و توانمندی نیروی کار در عرصه های مختلف افزایش یابد.

■ از اصناف و دانشگاه ها خواسته ایم نیازها را مشخص کنند

مدیر کل آموزش فنی و حرفه ای استان در پاسخ به این که در حوزه نیازسنجی آموزش های مهارتی چه رخ داده است، می گوید: ما از اتاق اصناف، استانداری و جهاد دانشگاهی خواسته ایم نیازهای میدانی و واقعی بازار را در اختیار ما قرار دهند. پیش از این نیز، نیازسنجی از جهاد کشاورزی، میراث فرهنگی و سازمان صنعت دریافت شده است. رحیمی همچنین درباره بررسی های انجام شده در زمینه نتایج آموزش ها و رسیدن مهارت جو به بازار کار توضیح می دهد: در بررسی های انجام شده، استان خراسان رضوی به عنوان الگوی کاری اداره های فنی و حرفه ای دیگر استان ها شناخته شده است. طبق رهگیری اشتغالی که انجام داده ایم، جامعه آماری بالای ۵۳ درصد از مهارت دیدگان آموزشگاه ها وارد بازار کار شده است. البته به این معنا نیست که ۴۷ درصد دیگر جذب نشده است، برای نمونه تعدادزیادی از آن ها دانش آموز، زندانی و سرباز بوده اند.

> متاسفانه نیاز بخش صنعت به صورت استانداردی وضع نشده است. در حوزه های مختلفی همچون زعفران، سنگ های قیمتی، پوشاک، کفش و... که دارای بازار گسترده در استان است، چه آموزش هایی داده می شود. چه میزان هر کدام از این مهارت ها برای بازار کار نیاز است. از طرف دیگر آموزش مهارت های مشاغل مهم و دارای بازار کار در دست آموزشگاه های خصوصی است. در این آموزشگاه ها هم دوره ها طولانی و بی خاصیت است. از طرف دیگر استادان متخصص که درآمد بسیار خوبی از مشاغل خود دارند، با مقادیر کم چند هزار تومان برای هر ساعت آموزش پا به آموزشگاه های مهارتی و فنی و حرفه ای نمی گذارند.

■ وقت اصلاح آموزش هاست

نکته حائز اهمیت در مقوله آموزش های فنی و حرفه ای (مهارتی)، توجه به ماهیت و ویژگی های خاص و ضرورت اثر بخشی این آموزش ها در جامعه است. اثر بخشی این آموزش ها در دو بعد فردی و اجتماعی باید نمود پیدا کند. یعنی فرد آموزش دیده بتواند به راحتی با توجه به توانمندی کسب شده، به بازار کار وارد شود و به ارائه تخصص خود بپردازد. سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور در هر شرایطی باید با گرفتن تصمیمات علمی مبتنی بر تجربیات ارزشمند جهانی در زمینه توسعه کمی و کیفی آموزش های فنی و حرفه ای، طبق اصول و ارزش های بنیادی مد نظر ساختار نظام مهارتی کشور، این آموزش ها را با گستردگی تمام و به طوری که برای همه افراد جامعه قابل دسترس باشد، با ایجاد ساختارهای فیزیکی استاندارد به اجرا درآورد. وقت آن است که سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور که متولی اصلی آموزش های مهارتی در کل کشور است به ریل اصلی خود باز گردد که اگر باز نگردد، آینده اشتغال مولد و کارآمد در کشور با بحران جدی مواجه خواهد شد و همگان مسئول اند. بسیاری از کشورهای توسعه یافته امروزی با شناخت دقیق این فرایند از چند دهه قبل به «توسعه کمی و کیفی همزمان» در زمینه آموزش های فنی و حرفه ای به عنوان یکی از شاخص های اصلی «توسعه انسانی» اقدام کرده اند. آنچه در نهایت خصوصیت و روند توسعه اقتصادی و اجتماعی کشور را تعیین می کند منابع انسانی آن کشور است و نه سرمایه و منابع مادی آن. منابع انسانی پایه اصلی ثروت ملت ها را تشکیل می دهد. به وضوح کشوری که نتواند مهارت ها و دانش مردمش را توسعه دهد و از آن در اقتصاد ملی به نحو موثری بهره برداری کند قادر نخواهد بود هیچ چیز دیگری را توسعه بخشد. مکانیسم نهاد اصلی برای توسعه مهارت ها و دانش انسان، نظام آموزشی است. ولی اکثر کشورهای جهان سوم بر این باورند که رمز اصلی توسعه ملی فقط در گسترش کمی سریع فرصت های آموزشی است بدون آنکه به فرصت های شغلی و نیاز بازار کار توجهی داشته باشند.

جدول متوسط [شماره ۶۹۰۱]

طراح جدول: مجید شادروح

افقی:
۱- نیکبخت - از طبقات بهشت - جرات - هنر هفتم
۲- حرف انتخاب - روسیاه مطبخ - کاسه گل - الفبای تلگراف - وی
۳- ضیافت - ستیزه - میوه کال - همسرآدم - پوشاک گشاد و بدون آستین که روی دوش اندازند
۴- لوله گیاه - عدد مجهول - پیمودن - پرنده آش سرد کن - بیم و هراس
۵- غذایی متشکل از تخم مرغ و اسفناج - موی بلند - روشندل - از شهرهای فارس
۶- میوه تلفنی - زینت - نخست
۷- شکایت - سبب ها - بخشایشگر - دریچهٔ کوچکی در دستگاه کاربراتور در جلوی لولهٔ هوا
۸- لمس کننده - ابوالبشر - بوی رطوبت - خواب - شاعر نوپرداز
۹- رخساره - برنج پخته - پشیمان - اشاره به نزدیک - ثروت
۱۰- ضمیر فرنگی - چرک - آرمانی - تابناک - آخرین توان
۱۱- ماحصل - بخاری برقی - روزگار - نحله ها

عمودی:
۱- ضعیف و نزار - منتخب
۲- سایه روشن نقاشی - عالم غیب
۳- عار - فرمان
۴- دوستی - مکرها - رده
۵- جدول تعیین حرکات ستارگان - رها - چربی
۶- سائل - درد
۷- لباس حمام - دشمن
۸- اثر چربی - گواهی نامه تحصیلی - از حروف ندا
۹- حبه - آب ویرانگر - عزم
۱۰- کارد قصاب - کمیاب
۱۱- درشتی و ناهمواری - مهیا
۱۲- پیراستن درخت - دشمنی - از اقوام آریایی
۱۳- جوی خون - سوغات قم - زیرپا مانده
۱۴- سوزان - ساز
۱۵- دانه کش بی آزار - سلاح کاشتنی
۱۶- منزل - ننر - نصف
۱۷- تصدیق بیگانه - بالاپوش چارپایان - صریح
۱۸- حیا - نقره
۱۹- رزمایش - ودیعه
۲۰- فرزندان - آبگیر

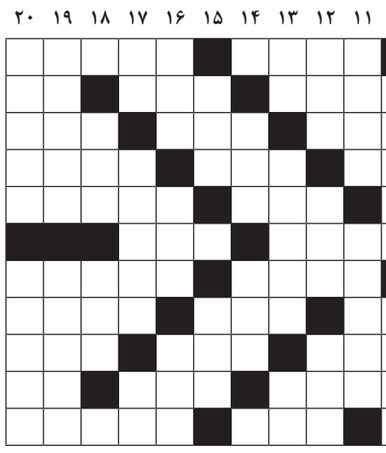

حل جدول شماره ۶۹۰۰

جدول سخت [شماره ۱۲۶]

طراح جدول: بیژن گورانی

افقی: ۱- گوشه ای در دستگاه ماهور - نمناکی - مجموعه جزایری در شمال اقیانوس اطلس
۲- ابزار لحیم کاری - خوشحالی - اولین پادشاه پیشدادی - از پیامبران الهی
۳- حاجت و مقصود - شرط اول رانندگی - پشت سر هم - دور تا دور
۴- چند لایحه - از آثار داستانی فهیمه رحیمی - آخرین حرف الفبای یونانی
۵- سازمان فضانوردی آمریکا - از ظروف آزمایشگاهی - وارد کردن دارو از طریق سرنگ - تکرار حرف بیست و ششم
۶- گوشت سرخ کرده که تخم مرغ روی آن بشکنند - پایتخت لتونی - از طوایف ترکمن
۷- کجاست - فراوان - انس - زره ساز
۸- روش ها - رمانی مشهور از ایوان تورگنیف روسی - پنبه کوهی
۹- فراخوانده شده - حیوان پیشانی سفید! - نام مادر امام جواد(ع) - چین و چروک پوست
۱۰- آوای متمایز کننده معنی در زبان - سال گوسفند از سال های ترکی - لقب پادشاهان روم - ادب آموختن
۱۱- تنفر - تنبل - تعداد پروتون های هسته اتم هر عنصر.

عمودی: ۱- بستر - نخ بافتنی
۲- نوعی چرم مرغوب - ایالتی در جنوب چین
۳- از بزرگترین نویسندگان قرن بیستم اسپانیا - حایل و مانع
۴- بهتر - آلبومی با آواز سالار عقیلی
۵- حالت روحی - خطاب محترمانه مردانه
۶- تراویدن - پوست دباغی شده - طرف
۷- حرکات ورزشی رزمی نمایشی - مجال و فرصت
۸- شب گذشته - فسادو تباهی
۹- دورو - زندان پایتخت
۱۰- تئودولیت - میان
۱۱- نوک بی نوک! - زمین پر از سنگ
۱۲- نمره عالی - به وسیله کانال سوئز از آسیا جدا می شود
۱۳- کتاب مقدس یهود - سگ شکاری
۱۴- مجموعه داستانی نوشته بزرگ علوی - جواهر نشان
۱۵- خشکی - واحد بین المللی فرکانس - گندم آسیاب شده
۱۶- گریستن بر مرده - صحن بستان ذوق بخش و صحبت... خوش است
۱۷- دراز کشیده به پشت - لنگه بار
۱۸- نیم گرم - هنرپنجم
۱۹- مرکور کروم - جایگاه مرشد در گودزورخانه
۲۰- کودکان - نوشتاری.
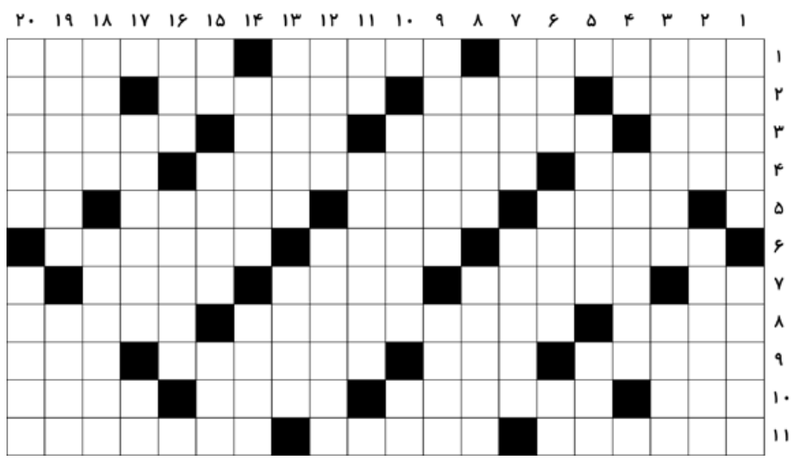
حل جدول شماره ۱۲۵